

rész és az azt körülvevő árok vonala. Ezt kívülről egy helyenként magasabb térszínen futó külső település övezi félkörösen. Az egykori település ÉK-i része jelenleg a terület műveléséhez szükséges földút által roncsolva. A kutatástörténeti adatok ismeretében azonban a kiáradó Tisza is roncsolhatta ezt a részt. A tellen – és a Szódadomb más területein is – 1936-ban Tompa Ferenc folytatott ásatásokat. A HOM régészeti adattárában és raktári anyagaiban találhatunk utalást arra, hogy 1930-ban Megay Géza és meghatározhatatlan időben Hamza András is ásatott itt. Kemenczei Tibor 1964-es ásatásai nem érintették a tell területét. A geofizikával kutatott terület 5,5 ha kiterjedésű volt, mely a dülő K-i felét érintette. A központi részen házaként azonosítható anomáliákat lehet látni a geofizikai felmérésen. A külső települési részen illet azonban nem láthatunk. Ezzel szemben két árok vonala jól körvonalazható. A terület K-i felén ÉK–DNy-i irányban húzódó dombhát D-i lejtőjének alján láthatunk még szabálytalanul anomáliákat. Ezek a területről ismert számos régészeti kultúra és korszak miatt nem sorolhatók egyértelműen bronzkori településhez. A terület 1964-es légifelvételén látható, korábban általunk szarmata körárkos síroknak interpretált jelenségek területén geofizikai anomália nem jelentkezett. A területen egymásra merőleges struktúrában kialakított, 3 irányú hálós rendszerben, 94 db 5×5 m-es négyzetben végeztünk teljes felszíni leletanyagra vonatkozó gyűjtést.

Bacsikai István a felszíni leletgyűjtéssel részben átfedésben 0,6 ha területen végzett szisztematikus rendszerben fémkeresős vizsgálatokat. Az előkerült gazdag fémanyagban a bronzkor mellett vaskori, szarmata, honfoglalás és középkori leletanyag is megtalálható. A fémkeresős vizsgálat a lelőhelyről eddig ismert korszakokat kelte leletanyaggal bővítette ki. A terület LIDAR felmérése rendelkezésre áll.

Munkatársak: Tobias L. Kienlin, Pusztai Tamás, Bacsikai István, a kölni és a Miskolci Egyetem hallgatói.

PUSZTAINÉ FISCHL KLÁRA

352. Tiszakóród, Református templom (KÖH 36276)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **Kö**

2014. március 17–20. között, valamint július 7-én kutattuk meg a címben jelzett középkori templomot. A kutatást a padlócsere és a részleges vakolatlevesítés tette szükségesé. Utóbbi során előkerült a befalazott kőkeretes sekrestyeajtó, valamint a D-i szentélyfalon egy számárhátíves, kőkeretes falfülke. Az egyházközösség elbontatta az egykori – mára már elbontott – D-i diadalív helyén lévő szószekeket. Ennek során annak – részben felmenő falai – is előkerültek. É-i párja az ásatás során látott napvilágot. Szelvényeinkben korábbi épület maradványa nem került elő, ám egy ismeretlen funkciójú, kőből készített építmény nyomait megtaláltuk a szentélyben. Itt, és a többi szelvényünkben egy jelentős munkával járó talajcsere nyomai is megfigyelhetők voltak.

A külső kutatások során sikerült meghatároznunk az elbontott sekrestye kiterjedését is.

JAKAB ATTILA

353. Tiszakóród határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **B, Á**

Az árvízvédelmi rendszer elemeinek komplex fejlesztésére vonatkozó vízjogi létesítési engedélyes tervek elkészítése a Tisza bal parti töltés 143+258 és 159+382 tkm közötti szakaszára

projekt anyaggyerőri kapcsán Tiszakóród és Tiszabecs határában, 2014. április 17–18 között terepbejárást végeztünk. Tiszakóród határában az alábbi lelőhelyeket dokumentáltuk.

Kóródi-szeg északkelet (KÖH 86891): A terepbejárás során Tiszakóród településtől Ny–DNy-ra, a Kóródi-szeg nevű határ-rész ÉK-i részén, Meggy-kerek határrészről ÉNy-ra, az egykori tiszai mellékágtól É-ra, közvetlenül a gát mellett egy közepes intenzitású őskori (bronzkor) és Árpád-kori lelőhelyet lokalizáltunk. A lelőhely egy ÉK–DNy-i irányú dombháton helyezkedik el, kiterjedése megközelítőleg 240×80 m.

Nagy-szeg északkelet (KÖH 86893): A terepbejárás során Tiszakóród településtől K–ÉK-re, a Nagy-szeg határrész ÉK-i részén, közvetlenül a Tiszakóród–Tiszacséce közötti közigazgatási határ mellett, a gát tövében futó dűlőúttól D-re szórványos őskori (bronzkor) lelőhelyet lokalizáltunk. A lelőhely K–Ny-i irányú, kiterjedése megközelítőleg 25×50 m.

KISS CSABA

354. Tiszalúc, Dankadomb (KÖH 16929)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **B, Kk**

A lelőhely területén a Kunhalmok és földvárak rehabilitációja a BNPI Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyei területein projekt (KEOP-3.1.2./ZF/09-11-2013-0041), 13. alprojekt keretében végeztünk kutatásokat 2014 októberében – geodéziai felmérést (2,25 ha), geofizikai felmérést (1 ha), szisztematikus felszíni leletgyűjtést (1 ha) és extenzív terepbejárást (30 ha).

A szakirodalomból ismert¹¹² bronzkori lelőhelyen 1963-ban Kalicz Nándor végzett ásatást. A szelvény a bronzkori földvár központjában még nyitott. A külső települési részen a szelvény helye már nem azonosítható. A központi rész K-i és Ny-i oldalon is recens bolygatások nyomai figyelhetők meg, így a tell magja nagyon sérült. A külső települési részen a bronzkori leletanyag mellett csak szórvány késő középkori anyag került elő. Az extenzív terepbejárás során a bronzkori lelőhely környezetében más régészeti érdekű területet nem találtunk.

Munkatársak: Honti Szabolcs és a Miskolci Egyetem hallgatói.

PUSZTAINÉ FISCHL KLÁRA

355. Tiszavalk határa

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **Ő, U, R, Sza**

A Gazdasági Operatív Program keretében zajló Szélessávú körzethálózati fejlesztések tárgyában megvalósítandó GOP-3.1.2-12-2012-0018 azonosító számú pályázat részeként kiépítendő optikai kábel projekthez végzett a Herman Ottó Múzeum előzetes régészeti dokumentáció készítéséhez kapcsolódó terepbejárást 2014. szeptember 18. és október 2. között Borsod-Abaúj-Zemplén megye DNy-i részén.

Kappan-fok-lapos I. (KÖH 87771): A lelőhely Tiszavalktól 900 m-re K-re, a közigazgatási határ közelében, az egykori Tisza medrét körülölelő folyóterasz ÉNy-i részén, a közúttól 50 m-re D-re helyezkedik el. A bejárás idején a gyomokkal tarkított búzatarló rossz látási viszonyokat biztosított. 60×30 m-es területen, főként a földút mellett szórványosan, neolitikus vagy rézkori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

¹¹² A korábbi régészeti kutatásról a jelentést ld. RKM 2004, 295.

Kossuth TSz (KÖH 87769): A lelőhely Tiszavalk K-i szélén, a falutól 50 m-re K-re, a Tiszavalki-főcsatorna jobb teraszán, a csatornától 200 m-re Ny-ra, a közút közvetlen közelében, attól D-re helyezkedik el. A terület mezőgazdasági művelés alatt áll; a bejáráskor frissen szántott és tárcsázott volt, mely jó látási viszonyokat biztosított. 90×45 m-es területen szórványosan őskori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

Négyesi határ (KÖH 16940): A lelőhely Négyestől 1,1 km-re DK-re, Tiszavalktól 1,5 km-re ÉNy-ra, a két település közigazgatási határán, egy enyhe dombon helyezkedik el. Átvágja a közút. Az úttól D-re található mezőgazdasági területet magas gyom fedte a bejárás során rossz látási viszonyokat biztosítva. Az úttól É-ra található kukorica nem tette lehetővé a terepbejárást. Egy 70×60 m-es területen szórványosan gyűjtöttünk rézkori kerámiatöredékeket.

Csengeri Piroska véleménye szerint e lelőhely poligonja nem egyezik meg a Patay Pál által az 1960-as években feltárt neolitikus telepével. Az alföldi vonaldíszes kerámia kultúrájának híres teleprészlete mintegy 500 m-re D-re található, és a P. Fischl Klára által *Négyes, Csám-szög* néven (KÖH 85399) 2013-ban bejelentett lelőhellyel azonos.

Temető-dűlő (KÖH 87767): A lelőhely Tiszavalktól 500 m-re Ny-ra, a közút közvetlen közelében, attól D-re egy nagyobb domb É-i lejtőjén helyezkedik el. A terület mezőgazdasági művelés alatt áll; a bejáráskor frissen szántott volt, mely közepes látási viszonyokat biztosított. 60×50 m-es területen szórványosan rézkori és római kori (szarmata) kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Fekete László, Csengeri Piroska, Simon József, Galkó József, Toronya Zsolt, Gregóczki Gergő, Nagy S. József.

TÓTH KRISZTIÁN

356. Tiszavasvári, 9. lelőhely (Dancs tehenészet) (KÖH 24070)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **Ő, N, Á**

A város É–ÉNy-i felében, a Keleti-főcsatorna jobb partján, a 36-os műút és a Tiszadob felé tartó út között, a helyi halastó közvetlen közelében az ún. Dancs-tehenészet területén található a lelőhely. A tehenészet folyamatos bővítése miatt a lelőhelyen korábban két alkalommal is folytatott feltárást a Jósza András Múzeum. 2010-ben megelőző ásatással egy középső neolitikumtól újkorig tartó többretegű településrész 78 objektuma került elő, 2012-ben a régészeti felügyelet negatív eredményt hozott.

2014-ben a meglévő tehenistállóktól Ny-ra újabb két istállót építettek, és az alapozási munkálatok előtt régészeti feltárást végeztünk. A feltárást 2014. szeptember 25. és 29. között zajlott.

A jelenlegi örökségvédelmi előírásoknak megfelelően csak a beruházás földmunkáival bolygatott területet lehetett feltárni. Esetünkben ez az istállók falainak keskeny (50 cm) alapozási árkát jelentette, mivel az épületek belső területének betonozott padlója alá csak sekély kavicságyat töltöttek, ami 20–30 cm vastagságú humusz eltávolítását jelentette csak, ebben a mélységben azonban még a régészeti objektumok nem jelentkeztek. A beruházás által érintett kb. 35×60 m-es terület K-re, a már meglévő istállók felé lejtett, így Ny-i felében néhány objektumot sikerült megfigyelni már a 20–30 cm-es humuszos szinten, míg K-i részen az objektumok mélyen, 80 cm-nél jelentkeztek.

A feltárást megkezdése előtt a kérdéses terület É-i felén Vízler Csaba próbaszondát nyitott, s annak metsztfala alapján ismerem a lelőhelyrész rétegviszonyait. Mivel a keskeny alapozási árokban kis eséllyel lehet a régészeti objektumokat megfigyelni, kibontásuk még ennél is bonyolultabb lett volna, a megrendelővel megegyeztünk, hogy a beruházás által érintett területet K-i és D-i felében az objektumok jelentkezési szintjéig, a többi részen pedig az építkezés által megkívánt szintig humuszosolunk. A földmunka megkezdésével az objektumok sűrűsödése alapján jelöltem ki az említett részeket a mélyebb humuszosolásra.

Az említett módon, a megrendelő szíves hozzáállásával legalább az objektumok számát sikerült megbecsülnünk, feltárást ledokumentálni, felszínrajzot készítenünk, s az ígéretesebbeket feltármunk (függetlenül attól, hogy az építkezés nem is bolygatta volna). Az É-i részen, ahol csak sekélyen humuszosolást végeztek, bizonytalanul sejlettek fel a régészeti objektumok körvonala, vagy csak a cserepek csoportosulása valószínűsítette esetleges létezésüket, s feltehetőleg sokat nem is sikerült észlelnünk.

A feltárást több körülmény is nehezítette, mint több napos esős idő, vagy az, hogy a humuszosoláshoz kezdetben nem megfelelő kanalat szereltek a munkagépre, mindez pedig a megrendelő állandó sürgetését és csökkenő jóindulatát eredményezte.

Összességében 68 objektumot dokumentáltunk és rajzoltunk is le a felszínen, ebből csak 15-öt tártunk fel. A feltárt objektumok (ahogyan a csak feltárást dokumentáltak esetében is) legnagyobb részt a gödrök tették ki, de kibontottunk két sírt, egy megújított sütőkemencét, valamint egy nagyrészt ép fazekakat tartalmazó gödröt is. Fontos megjegyezni, hogy az említett négy objektum a jelenlegi szabályozás szerint a földben maradt volna vagy fel sem fedezzük, mert vagy nem estek az alapozási árok vonalában, vagy azoktól mélyebben feküdtek. A megkutatott kb. 2000 m²-es területen sűrű, több korszakos lelőhelyrészletet sikerült megfigyelni: a 92-es melléklet nélküli sír zsugorított csontváza a 81-es őskori gödrrel feltehetőleg egyidős, s a korszakhoz tartozhat több olyan feltárást dokumentált gödör, amelynek a felszínén kagylómaradványokat figyeltünk meg. A 101-es sütőkemence (128: annak megújítása) alját Árpád-kori cserepekkel tapasztották ki, a 94-es sír rossz megtartású csontváza melletti egyélű rövid kard (sax), valamint a vállon talált állatfejes csatnyelv az 5–6. századi keltezését valószínűsíti.

A feltárást dokumentált objektumokat visszafedés előtt geotextillal fedtük.

Munkatárs: Kiss László.

KÖRÖSFŐI ZSOLT

357. Tivadar, Madai-tag (KÖH 82323)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **Sza, H, Á**

2013. május 29–30. között próbafeltárást végeztünk a Beregi komplex árapasztási és ártér-revitalizációs fejlesztés projekt előzetes régészeti dokumentációjának elkészítéséhez. A lelőhely a Tisza egyik – természetes módon – elhagyott meanderének É-i magaspártján húzódik. Az ásatás során 2 nyeles házat, 3 cölöplyukat, 3 gödröt, 1 gazdasági objektumot és egy objektum nélküli edényt találtunk. Ezek az Árpád-korra datálhatók. Bacsikai István végzett műszeres leletfelderítést, ennek során egy avar szíjvég, két honfoglaló övveret és egy császárkori csipesz került elő a nyitott szelvényről K-re. Feltételezhető a több rétegű telep, és egy temető megléte a lelőhelyen.